

Bled, dne: 2. 11. 2020

STROKOVNA SLUŽBA Mag. Borut Peršolja, član Sveta Javnega zavoda Triglavski narodni park:
Pobuda v zvezi z načrtovano elektrifikacijo Triglavskega doma na Kredarici

1. Seznanitev s projektno dokumentacijo investitorja:

Javni zavod Triglavski narodni park (v nadaljevanju JZ TNP) ne razpolaga ne z idejno zasnovo ne s projektno dokumentacijo elektrifikacije Triglavskega doma na Kredarici, katere investitor naj bi bil ARSO (Urad za meteorologijo in hidrologijo). Informativno je bil septembra 2019 na sestanku predstavnikov planinskih društev seznanjen s pobudo oz. preveritvami elektrifikacije visokogorskih koč. Prav tako – kot je navedeno že v pobudi – se občasno pojavljajo informacije o načrtovanju energetske oskrbe planinskih koč (Elektro Gorenjska, PZS). Do sedaj uradne predstavitve načrtovane elektrifikacije ali vložene zahtevke za izdajo mnenja ni bilo.

2. Stališče strokovne službe

Predhodno mnenje glede izgradnje elektroenergetskega voda z namenom energetske oskrbe Triglavskega doma na Kredarici (in posredno tudi ostalih planinskih koč v Triglavskem pogorju) je odklonilno. Samo gradnjo je treba obravnavati tako z vidika neposrednih učinkov nameravane gradnje, kakor tudi širše, z vidika ohranjanja visokogorskega alpskega sveta in razvojnih smeri planinstva:

- z vidika upravljanja zavarovanega območja elektrifikacija predstavlja pridobitev izključno samo iz naslova oskrbe planinske koč z energijo in potencialne možnosti odprave negativnih vplivov sedanjega ravnanja z odplakami (elektrifikacija ne predstavlja prav nobenega zagotovila, da bo čistilna naprava delovala, saj tudi pri obstoječih planinskih kočah, ki so že priključene na elektroenergetsko omrežje, čistilne naprave ne funkcionirajo). Na eni strani neposredno izboljšanje oskrbe z energijo olajša delovanje planinskih koč, na drugi strani pa neomejena oskrba z energijo povečuje zmogljivosti koč, dviguje standard in ponudbo, podaljšuje planinsko sezono (ali ponuja možnost celoletnega obratovanja), omogoča ob že sicer evidentnem naraščajočem trendu zadnjih let še večje število in koncentracijo obiskovalcev (preseganje nosilne zmogljivosti), le-to pa skupaj z zadovoljevanjem njihovih potreb povzroča bistveno večje obremenitve naravnega gorskega okolja in negativne vplive s hrupom ter z odpadnimi vodami in s smetmi. Večje povpraševanje generira tudi nove gradbene posege pri koči in nadaljnjo gradnjo infrastrukture v visokogorskem svetu.

Priključevanje koč na elektroenergetsko in telekomunikacijsko omrežje v samem visokogorju je v nasprotju z upravljavskimi usmeritvami za planinstvo (NU TNP). Triglavsko pogorje predstavlja osrčje osrednjega območja Julijskih Alp in je z Dolino Triglavskih jezer tudi zgodovinsko izhodišče naporov za zavarovanje edinega narodnega parka v Sloveniji;

- ob zavzemanju za trajnostni razvoj, katerega temeljna usmeritev so vzdržnostna ravnanja, je namera o elektrifikaciji v nasprotju s *Konvencijo o varstvu Alp*, ki jo je podpisala tudi Republika Slovenija (ratifikacija v l. 1995). Še posebej je treba izpostaviti *Okvirno konvencijo* (2. člen) ter protokole *Urejanje prostora in trajnostni razvoj* (vsebina načrtov in/ali programov za urejanje prostora in trajnostni razvoj, sprejemljivost projektov), *Varstvo narave in urejanje krajine* (temeljno varstvo, zavarovana območja, ekološko omrežje, varstvo tipov biotopov in varstvo vrst), *Gorski gozd* (varovalna funkcija in gozdni rezervat),

Turizem (omejitve razvoja zaradi naravnega okolja in območja miru), *Varstvo tal* (učinki turistične infrastrukture), *Energija* (prenos in distribucija energije), katerih poglobljen poudarek je, da ima v visokogorskem svetu («mirnih conah») ohranjanje narave prednost pred drugimi razvojnimi interesi v prostoru;

- pobuda je v nasprotju s smernicami Svetovne zveze za ohranitev narave (*IUCN*), katere članica je Slovenija od l. 1993 (Agencija RS za okolje je včlanjena kot vladna agencija). Območje, po katerem poteka trasa predvidenega kablovoda, z upoštevanjem varstvenih kriterijev in standardov predstavlja predlagano območje II. upravljavske kategorije («narodni park»). To pomeni, da je varstvo narave še posebej poudarjeno, tako da je tovrstno območje ciljno naravnano na ohranjanje naravnih procesov in doživljanje narave. Vsaka načrtna gospodarska raba je izključena, možni so le ukrepi za vzdrževanje naravnih ravnotežij in posegi brez povečanj obstoječe infrastrukture (poti, počivališča, oprema za obiskovalce, planinske kočje ...);
- poseg je v nasprotju z varstvenimi cilji, pravili ravnanja in samim varstvom *območij Natura 2000*, tj. območij, pomembnih za ohranitev ugodnega stanja živalskih in rastlinskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov. Za njihovo ohranitev sta Evropska unija in Slovenija kot enakopravna članica še posebej odgovorni (izrecno upoštevanje 6. člena habitatne direktive 92/43/EEC);
- Triglavski dom kot tudi bližnje planinske kočje v Triglavskem pogorju, ki naj bi bile predmet preveritve z idejno zasnovo oskrbe z električno energijo, so umeščene v visokogorskem okolju in razvrščene v prvo varstveno, tj. osrednje območje narodnega parka. Za osrednje območje velja najstrožji varstveni režim, v katerem sta prednostna varstvo in ohranjanje narave. Med drugim je z režimom prepovedana tudi gradnja novih objektov in naprav;
- s traso energetskega voda se poleg narodnega parka posega tudi v številna območja z naravovarstvenim statusom (ožje zavarovano območje – naravni spomenik Triglav, posebno ohranitveno območje Julijske Alpe, posebno območje varstva Julijci (območji Natura 2000), naravne vrednote državnega pomena, ekološko pomembno območje Julijske Alpe, mirno območje), v območje varovalnih gozdov in v območje enote registra nepremične kulturne dediščine (Julijske Alpe – Triglavski narodni park), zaradi česar je marsikateri poseg prepovedan ali bistveno omejen.

3. Seznanitev z upravnim postopkom

Za tovrstni poseg je treba pridobiti gradbeno dovoljenje, v postopku pa pridobiti naravovarstvene pogoje in naravovarstveno mnenje ter kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno mnenje. Za izdajo naravovarstvenega mnenja je pristojen Zavod RS za varstvo narave, za izdajo kulturnovarstvenega mnenja pa je pristojen Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije. JZ TNP kot upravljavec zavarovanega območja v obeh postopkih sodeluje s strokovnim mnenjem.